

Altay Atlı yazdı:

Milattan sonra Asya-Pasifik

Melbourne'dan yazan Altay Atlı, ABD'deki saldırıyla ilgili Avustralyalı bir gazetecinin "Artık Avustralya bile kendini güvende hissedemeyecek" dediğini belirtiyor ve Asya ülkelerinin bundan sonra ne olabileceği konusundaki görüşlerini aktarıyor. Atlı, "Asya krizinden beri ABD'ye bağımlı kalan ve 'sen kendini düzelt ki biz de sana ihracata devam edip ayakta kalalım' diyen Asya-Pasifik ülkelerinin artık kendi başlarının çaresine bakacaklarını söylüyor.

■ 9. sayfada

MELBOURNE'dan

ALTAY ATLI

atli@deakin.edu.au

ABD'ye karşı yapılan korkunç terör saldırılarından sonra yerli ve yabancı birçok yorumcu aynı görüşte idi: "Bu bir milattır. Bundan sonra dünya hiçbir şekilde eskisi gibi olmayacak." Avustralyalı bir yazar da gazetede ki köşesinde şöyle diyordu: "Artık Avustralya bile kendisini güvende hissedemeyecek." Bu satırları kaleme aldığım sırada saldırıların üzerinden henüz 48 saat geçmiş durumda. Her ne kadar bir milat yaşadığımız ve birçok şeyin değişeceğine inansam da savaş çılgınlıklarına anlam veremiyorum. Herhalde ABD'nin yaşadığı ve bizim de canlı yayında izlediğimiz o felaketin benzerlerini şimdiye kadar sadece filmlerde gördüğümüzden olacak, birden bire Hollywood-vari senaryolara kapılıverdik.

Ben uzun vadede bu milatı korkunç bir dünyanın değil daha iyi, daha yaşanabilir ve terörsüz bir dünyanın başlangıcı olarak görüyorum ve başta George W. Bush olmak üzere dünya liderlerinin de aynı görüşü paylaştıklarını ümit ediyorum. Doksanlı yıllarda hep Asya-Pasifik bölgesinin 21. yüzyılı şekillendireceği söylenmiş ve hatta bir dünya savaşı çıkarsa bunun da mutlaka bu bölgeden kaynaklanacağı ifade edilmişti. Pe ki acaba milattan sonra Asya nasıl olacak?

ABD'ye bu saldırı yapılmamış olsa bu haftaki yazımın konusu geçtiğimiz hafta sonu Çin'in Suzhou kentinde yapılmış olan APEC (Asya-Pasifik Ekonomik İşbirliği Organizasyonu) maliye bakanları toplantısı olacaktı. Bölgenin ekonomileri sıkıntı içerisinde. Sebepi ise öncelikle buradaki ülkelerin GSMH'lerinde önemli yer tutan ABD'ye ihracatın (özellikle yüksek teknoloji ve bilişim alanında) oldukça azalmış olması ve ithal etmeye mecbur oldukları petrolün fiyatının artması.

Milattan sonra Asya-Pasifik

Salı günü gerçekleşen saldırılardan sonra ilk gün paniginde Asya borsaları bir günde 195 milyar dolar değer kaybetti. Uzun vadede de ABD'deki durgunluğun düzelmesi ve ihracat musluklarının yeniden açılması ümitleri iyice gözden uzaklaştı. Faillerin tespit edilmesi ve ABD'nin Ortadoğu veya Afganistan bölgesine bir müdahale gerçekleştirmesi durumunda ise petrol fiyatlarının nasıl fırlayacağını tahmin etmek güç değil. Kısacası Asya krizinden beri ABD'ye

bağımlı kalan ve "sen kendini düzelt ki biz de sana ihracata devam edip ayakta kalalım" diyen ülkeler artık başlarının çaresine bakacaklar. İhracattan kazandıkları dolarların parlıtı yüzünden bir türlü yapısal sorunlara, yolsuzluk problemlerine, mali piyasaların yetersizliklerine eğilmeyen ya da eğilmeye gerek görmeyen ülkelerin salı gününden beri başka bir şansları kalmadı. Artık Asyalı bürokratlar günü kurtarmakla yetinemeyecekler. Gerekli reformları -eskilerin po-

püler değişiyse- "ya yapacaklar ya da yapacaklar."

Hatırlanacak olursa Bush'un başa geçmesinden bu yana sürekli yeni "Füze Savunma Sistemi" tartışılıyordu. Özellikle Ortadoğu ve Kuzey Kore'den gelecek füzelere ve hatta Çin'e karşı tedbir almak istiyordu yeni başkan. Asya-Pasifik'te güvenlik ABD'den soruluyordu. Salı günü ise birkaç eli bıçaklı adam uçakları kaçırıp ABD'yi kalbinden vurdu. Artık güvenlik kavramını Amerikalıların tekrar baştan düşünmesi gerekiyor. Bu düşünmenin sonucunda da varılacak nokta tabii ki ABD topraklarının öncelikli savunması olacak ve "dünya polisliği" önemini kaybedecek. Bu durumda da Asya-Pasifik'te bir vakum oluşacak. Uzakdoğulular şimdiden kendilerini güvensiz hissetmeye başladılar. Saldırlardan sonra ilk iş olarak Kuala Lumpur'daki dev ikiz Petronas kuleleri boşaltıldı. Kore'den Tayvan'a, Malacca Boğazı'ndan Spratly Adaları'na kadar birçok güvenlik konusunda ABD'nin rolünün hafiflemesi durumunda neler olacağı belirsiz.

Bu konuda Çin'in, yani "uyanık devin" tavrı da çok önemli. ABD'nin yanında yer alıp terörizme karşı savaş mı ilan edecek, yoksa önceden ABD ile çatıştığı konularda avantaj sağlamaya mı çalışacak? Kötülüğe karşı iyiliğin temsilcisi mi olacak, yoksa ABD'ye rakip bir alternatif süper güç olma hevesine mi kapılacak? Herhalde bu konular önümüzdeki ay Şangay'da yapılacak olan ve Bush'un da katılımını iptal etmeyeceğini açıkladığı APEC devlet başkanları zirvesinde belirlik kazanacak.

Salı günü saldırılar kalbi olan herkesin kalbine kapanmayacak yaralar açtı. Bu bir milat... Ama, "sonun başlangıcı" değil. World Trade Center ve Pentagon'a çarpan uçaklar, tüm insanlığın suratına kendisini toparlama için çarpan bir şamar oldu. Umarım bu toparlanma cabuk olur...